

Megjel enik a lap **Temesvá-**
rött minden kedden.

Előfizetési díj akár helyben,
akár postai szétküldéssel:

Egész évre 6 ft. pp. = 6 f. 30 kr. ujp.

Fél évre 3 ft. pp. = 3 f. 15 kr. ujp.

A helybeli előfizetők a lap ház-
hozordásáért rendelést tehetnek.
a lap kiadó hivatalában.

Szerkesztői iroda: belváros,
bécsei utca 68. szám, első emelet.

DELEJTŐ.

A tudomány, anyagi érdekek és szépirodalom közlönye.

Jeiige: Csak az a nemzet vész el, mely önmagát elhagyja.

Előfizethetni helyben a szer-
kesztőségnél, vagy a helyb. könyv-
kereskedésekben; vidéken min-
den cs. kir. postahivatalnál a szer-
kesztőséghez utasítandó bérmentes
levelekben.

Hirdetések minden közhasználat-
ban lévő nyelven fölvetetnek. A
beigatásért minden három hasábo-
s egyes sorért 4 p. vagy 7 uj kraj-
cárnyi díjszámmítatik.

Kiadó hivatal: belváros, bé-
csi utca Uhrmann Márton
műkereskedésében.

Kedd, augustus 14. 1860.

33. szám.

Harmadik évi folyam.

Előfizetést még mindig elfogadunk félévre **3 ft.**
15 krral és teljes számu példányokkal szolgál-
hatunk.

Hazafiai felhívás Bánság gazdáikoz!

Korunk viszonyainak fejlődésében úgy hiszem, hogy
mindenki észrevette azon pontot, a melyre általánosan
mindenki függeszti szemét és a melyet közerővel elő-
mozdítani minden jót, nemest és hasznost fölfogni tudó
kebel buzgó ohajtása; ezt ha nem mondanám, ugys fogja
tudni mindenki, ki beléletünk fejlődő mozzanatait figye-
lem — és a hol a szükség kívánja — tettel gyámo-
litva kíséri, hogy ez anyagi létünk előmozdítása.

Igen, ama sokszor és sokaktól fölhozott, megvita-
tott és kifejtett eszme az, a mely napjaink tevékenység-
nek egy részét, majd felét igénybe veszi, és a melynek
ha eleget teszünk, csak magunkra visszaháramló jóté-
konyságát élvezzük.

Hazánk a tettek szülőanyává lett, széttörvék és
hajtvák a sűrű fellegek, a melyek eddig tevéketlen
egünket boríták; egy varázs szó hatalmára oszladozni
kezdének, a melyen a mindig jobban világosodni kezdő
láthatáron megpillantánk az önerőnkkel kifejtendő jólé-
tét, a mely — ha követjük a látnok intő szózatát —
mindig közelebb és áldást hozólag mosolyog le a tenni
akarókra.

Mielőtt tovább mennék jelen soraim kifejtésében,
szükséges volna tán Bánság anyagi létét és gazdasági
állapotát fejtegetnem; de minek, hisz a hosszú előadás-
sal egy pár sorral csak több volna megint megírva, és
a dolgon mégis vajmi kevés, vagy csak éppen semmi
nem hagyunk a pusztába elhangzani a nyomasztó kö-
rülmenyeken és gazdaságink előmozdításán sokat, igen
sokat lenditene. Nemde különösen hangzik ez a felső-
vidéki vagy más sokkal terméketlenebb földü, de már
rendezett megyék gazda közönségének, a kik csak a
boldog és bőtermü Kanáán — Bánság — gazdagságá-
ról hallanak beszélni és mint olyat hisznek is, és szinte
láttni vélem, mily kérdő tekintetet vetnek az ily sza-
vakra, hogy még itt is az anyagi szükség leküzdéséről
kell gondoskodni. De hát ha még azt is megmondjuk,

hogy vannak itt oly helyek, hol a célszerűtlen gazda-
sági módok miatt majd minden tavasszal kénytelenek az
éhség leküzdésével bünhödni. Nemde furcsán hangzik,
pedig szóról szóra ugy van. Oh csak egy kissé leb-
bentsük föl a fátyolt, vagy tekintsen csak ide az ide-
gen közibénk, és vajmi hamar meggyőződik gazdasági
állapotink mikénti folyásáról és tudom, hogy ama vér-
mes hitéből csakhamar kifog ábrándozni, és egészen más
véleménnyel lenniirántunk. Tekintve tehát a körülmé-
nyeket és a még sok nagyon kezdetleges állapotban lévő
gazdasági viszonyainkat, szükséges komolyan gondolko-
dunk és oly módokhoz nyulni, a mik által földi iparun-
kat általánoságban minél célirányosabb uton előmozdit-
hatjuk.

Már rég kellett volna azt tenni, hisz tudjuk és
örömmel látjuk a majd naponkint alakuló gazdasági egy-
letek szaporodó számát, és hazánk már majd minden
megyében létezik kevesek kivételével, és remélnünk le-
het, ha a tétlenség egykedvűségének e néhány fellege is
szétoszlik, ugy földbirtokosaink eme visszatartó kötelé-
keket is szét fogják tépni, és ama szép eszmét a meg-
alakulás valóságába minél hamarabb átvarázsolni mind-
egyiknek főtörekvése leend.

Törjünk előre, küzdjünk az előnkbe gördülő sors
akadályaiival és az által edződő erőnk által kivivjuk ama
egylet megalakulását, a melynek neve leend: **Bánsági
gazdasági egylet.**

Vegyünk példát elválasztott, de szellemileg erősen
összetartó testvéreinktől, hisz ama szikra, mely azokat
lelkesíti, az összetartó láncokon át önbelenk is átjut, és
azt tetlenül hagynunk, egyike volna legnagyobb büne-
inknek.

Sokan, kik a körülményekkel tán kevésbé ösmere-
tesek, félre fogják magyarázni szerény — magán kö-
rökben már sokszor pengetett — de napi körülménye-
inkre nézve oly fontos indítványomat annyiból, miután
ők azon hiszemben élnek, hogy Bánságnak ugy is van
működő gazdasági egylete; ezeknek fölvilágosítására
kellene tán egyet mást elmondanom, de ezt szükségte-
lennék tartom, miután az egylet tevéketlensége
által ugys bizonyítá, és most haldoklásának végvo-
naglása még inkább meggyőzhetett mindenkit arról, hogy
hol a szellem, mely az intézet vezetését vezérli, nem
egyez az azt szükségeltető külső erőkével, akkor magá-
tól értetődik, hogy ezek, mint nem rokonszenztől,

minden pártfogásukat megvonják, és még halála sorsa fölött sem igen sajnálkozik senki, miután annak eljárása és vezetése által semmi kiható jótékonytságot nem éreztetethetett, és azon cél, a mely végett az áldozatok hozattak volna nem mutatá magát olyanak, hogy az a sokaktól remélt és a föle várt körülmények által a közre jótékonyan működhesse: sorsát mindenki megérdemlettnak tekinti; és ezután most csak azon buzgó ohajtásunkat kell kifejezni, hogy a rossz alapra épített és összedőlt épület helyébe minél előbb egy másikat — ha éppen nem is romjaira — építsünk, egy olyant, a melyből mind az, a mi földi iparunk kellő kifejtésének fölvirágoztatására szükségeltetik, minden egyes tagja korunk fejlődő eszméitől áthatva élvezhesse.

Ezen eszme életbe léptetésének szenteljünk egy kis fáradságot, hisz a közügyek előmozdításának kivételébe nem fáradt tán el még annyira küzdő fegyverünk, hogy ezt, ha a Bánság gazdaközönsége értelmesen fölfogja, kivinni ne lehessen.

Szenteljünk továbbá csak egy kis figyelmet hazai lapjaink olvasására, és nemde a legnagyobb tevékenységet földi iparunk fölvirágoztatása körül látjuk összpontosulni hazánk majd minden megyéjében, a mi ránk nézve elég buzdításul szolgálhat; legközelebb a Tótmegyeren tartott ekeverseny szép sikerét is ott találjuk, a melyen az általános lelkesüléssel megmutaták a jelen voltak, hogy a gazdaság fölvirágoztatásának eszméjét mennyire magukévá tevék; ki ne lelkesülne és hozná meg az áldozatot, midőn olvassa gróf Károlyi Ede lelkesítő szózatát a magyar gazdákhöz a gazdasági egyletek megalakulása érdekében; ki ne érezné ama szavak fontosságát a melyek egy nemzet vagyonosodását és jólétét előmozdítani tudó jó irányu szavakba hozzánk is úgy mint az egész nemzethez intézetnek; ki volna oly tétlen a ki azok horderejét fölfogni képes nem volna, és nem törekednék arra, hogy vidéke a haza többi részétől elne maradjon. Merem mondani, senki, kinek azon szóra „édes haza“ szíve hön feldobog; így tehát ha bennünk sincs elfojtva a lelkesülés szent érzelme, mink is fölfogjuk és megteremtjük a Bánsági gazdasági egyletet.

Nem tudom bizonyosan, de az ügy szeretete remélnem engedi, hogy szavaim nem fognak elhangzani a pusztában; hanem minden józan gondolkodásu gazdánk szívében viszhangra találandnak, a mit megtörténni annál inkább gondolok, mert nem hiszem, hogy Bánság számos tette képes földbirtokosa közt ne találkoznék egy se, ki eme földre nézve gazdag, de gazdálkodási rendszerére nézve még nagyon elmaradt Bánságban e kivihető eszme első fáradságos küzdelmeit állásánál fogva föl ne karolná, és a kivihetőség polcára emelvén a számos gazdák rég ohajtott vágyait betöltené, a pártfogást a mit az ily egylet főállása kíván, meghozná azon szellem, a mely a földbirtokosokat ahhoz vonzaná.

Még csak néhány szavam van, hogy soraim értelmét a figyelmes olvasóra bizhassam. A mult év utolsó havában Szegeden valék az akkoriban alakító Csongrád-megyei gazdasági gyűlésében, hol is — az általános el-

ragadt lelkesülés közben a szép eszme megtestesülésért — Bánság egy tehetős földbirtokosa említette néhány magán szóval, hogy ez eszmét nálunk is rövid idő mulva életbe léptethetjük, és a mint reményre jogosító szavaiból kivehetém a legjobb sikerrel; de annak már jó ideje mult, és azt hiszem, hogy ez eszme kivitele a feledékenység örvényébe süllyedt, és a mi az ügy előmozdítására nem is a legkecsegtetőbb lenne; a végett tehát — miután tudom, hogy sokan foglalkoznak e kérdés kivihetőségén — bocsátám közre soraimat, hogy a feledékenység homályából kiragadva azt, legelső teendőinknek tekintsük. Több szavam nincsen; de minnek is beszéljek ott, a hol tettek fogják megmutatni, hogy a forrón szeretett „édes hazá“-nak mink is megtudjuk mutatni, hogy méltó gyermekei vagyunk. Végszavam az: alakítsuk meg a gazdasági egyletet!!!

Vas Borona.

A közvetett adózás rendszere, viszonyában a nép anyagi művelődéséhez.

(Vége.)

Fájdalom, nem ugyan ezt felelhetjük azon kérdésre; hogy vajjon gyarapíttatik-e vagyon tekintetében a szesztegető mezőgazdának adóképesége az által, hogy ezen adó behajtatik? Erre bátran azt kell felelnünk: nem gyarapíttatik, nem gyarapíttathatik. Lássuk, miért?

Alig leszen szükségünk említeni azt, hogy a temesi Bánságban a pálinkaégető mezőgazdának legtöbbjei románok; így tehát e népet életmódjával, szokásaival és háztartásával vesszük fenébbi állításunk bebizonyításának alapjául.

Tudva van, hogy a román nép a pálinkaégetést ritkán ipar gyanánt, legtöbbszörre ősi megszokásból pénzbeli szükségeinek fedezése tekintetéből és igen sok esetben azért üzi, hogy legkedvesebb italát mint tulajdon készítményét bírassa és ekkor csak annyit gyárt, a mennyi házi szükségeinek fedezésére elég.

A pálinka-iparosok csak e nép gazdagabbjai és ezek, ha önön magok is tulajdon természetnyeből szeszt égetnek, mind azon által ezt másoktól is készen veszik meg, vagy pedig a vegyanyagot is, hogy abból készíthessék a pálinkát.

Ezekre legkevésbé sem hat kártékonyan a kérdésben forgó közvetett adó, sőt inkább hasznukra válnak az ebbeli törvénynek árnyoldalai. Lássuk, hogyan?

A pálinka csak a készítésnél adóköteles cikk levén, és nem az adás-vevéskor nagyban kicsinyben, sem pedig a kiméréskor, természetes, hogy csak azt érinteti az adófizetéssel járó teher és a fenébbi azzal netalán összekötött ártalom, a ki pálinkát égetni kíván; a fizetés pedig csak annak válik terhére és legtöbbszörre kárára, a ki nem képes ebbeli köteleztetésének megfelelni. A tehetősb gazdát e szerint nem nyomja a pálinkaégetésért fizetendő adó sem, de nyomja ám a fentemlített

másik két osztálybeli mezőgazdát; azt tudni illik, ki házi szükségletén fölül, eladásnak való pálinkát éget és azt, ki csak maga s háza népének használatára e szesz nemét készíti.

Mihez folyamodnak tehát ezen két adóköteles felek, hogy ebbeli kötelességöknek megfeleljenek? Két eset fordulhat elő e tekintetben; vagy egyezkedésre lép a mezőgazda az adó behajtását kezelő állami hivattal, vagy pedig kénytelen a pénztárnál kész fizetés mellett váltandó engedményjegyet szerezni. Az első esetben fizetési haladékot nyervén, azt vélhetné valaki, hogy ezzel segítve vagy a pénz szükében sinlődő mezőgazdán; de ez korántsem úgy van, ámbátor legtöbb esetekben az állami pénzügykezelő hatóságok negyed, fél vagy egész évig, és azon túl is, halasztják az ilyen adó behajtását. A szegény gazda, akár így, akár amúgy csak mindenkor kénytelen az adófizetésre kívántató pénzt kölcsön venni, vagy pedig a pálinkaégetésre szánt vegyanyag egy részét a pálinka-iparos tehetősb gazdának, természetesen majd mindig nem csekély veszteséssel, eladni.

Mind a kölcsön, mind pedig a vegyanyag eladása, legkártékonyabban hat a pénzsütkölködő gazdának vagyoni állapotára; az adót pedig meg nem fizetheti a nélkül, hogy e két eszköz egyikéhez ne folyamodnék, mivel e nép szegény és az marad, vagy is még inkább fog elszegényedni, mennyivel tovább időznek e nép erkölcsi és anyagi létének javításával.

A román nép anyagi mivelődésére legelső sarkállását és mezőgazdasági pálinkaégetésének kezdetjét, a közvetett adó alóli felszabadításában látjuk, mivel délkeleten a pálinkaégetés népszerű közfoglalkozás. Ezt téve, látni fogjuk, hogy e nép ezáltal a pénzsütkölközés nyomasztó bilincseitől megszabadulva, fel fog üdülni pangó, dermedt állapotából; silány termékü, gabonának nem való földjei, melyeknek egy része úgy is parlagon hever, befognak lassan ültetgetni pálinkaégetésre alkalmas, gyümölcsöt termő fákkal; és a nép vagyona szaporodni fog ezáltal, ugymint kellő arányban elosztatni az egyesek között, nem különben nagyobbítani fog az álladalomnak a pálinkaégetéstől fizetendő adójövedéke is.

Szaporodni fog a közvetett adójövedék is, igen; hiszen nem is akarjuk, hogy szűnjék meg egészen a mezőgazdasági uton készített pálinkától való adózás; hanem csak hogy ne hajtassék be mint mostanában az adó az égetéstől, hanem az eladásnál a vevőtől; vagy pedig a háznál való fogyasztás esetében, a hordó megürültével, a házgazdától, havonkinti leszámolás útján; ugymint a házbani borfogyasztásnál történik; és pedig mindenkor a pálinkának lángtartalékához mért változó adótételek szerint.

Akadnak talán gáncsolók, kiknek javaslatunk nem lesz inyükre. De tán még sem tértünk el annyira az ellenféltől, hogy erre szükség volna, mert nézetünk szerint is maradhatnak, sőt meg is maradjanak a pálinkaégetésre való gyümölcsök lajstromos fölvételei, maradhat a pénzügyi őrésnek ellenörködése, az üsteknek lepecsétlése, és megnyitása, az égetett pálinka mennyiségé-

nek feljegyzése, és az eladott, és házban vagy házon kívül fogyasztott ebbeli italnak lerovása; de csak az adó ne hajtassék be a pálinkaégető mezőgazdától.

Azt kérdezi talán valaki: hogy hajtassék be tehát a vevőtől és hogyan a házbeli fogyasztótól az adó? Feleletünk arra ez: A pálinka el fog adatni, vagy azon helységben a hol égetett vagy pedig másfelé; mindkét esetben le fog róvatni az eladó nevérol és be fog ig-tattatni a vevőjére az arra minden helységben készen tartott jegyzékbe; az eladónak pedig a legközelebbi ízben az eladás után házánál megforduló financőr előtt való igazolásául egy eladási bolleta fog kézbesítettetni; melyben meg fog neveztetni a pálinka vevője és lak-helye, és a financőr ezen bolletát általadandja előljárójának, ki ugyan ezt általküldendi azon pénzügyi osztály-nak, melynek körzetében fekszik a pálinka vevőjének lakhelye, ki a valóban megtörtént adófizetés igazolása végett, az ebbeli bolleta alapján fog idéztetni. Az adót behajthatják pedig a községek előljárói, bizonyos szá-zadéri jutalom mellett, és havonkint szállithatják som-másan, az adószedő hivatal pénztárába; vagy pedig úgy is történhetik az adó behajtása mint a bornál, hogyha az ennek fogyasztásától fizetendő közvetett adó, a pén-zügykezelő hivatalok tulajdon kezelése alatt behajtatik.

Egyébiránt történjék a behajtás bár miképen, mód-ját feltalálni bizonyára nehéz nem leszen; ha az elv egyszer törvény erejével kimondatik, az ez által föllá-lított rendszabályok csak hamar fognak életre kapni és időnkint a szükség szerint módosítottatni. De a szegény adózó nép is áldani fogja azon rendelményt, mely őt a mostani pálinkaégetési közvetett adó alól fölszabadi-tandja; míg más részt, a kormány nyugodtan számot vethet magával, tudván, hogy nem csak az államjövede-meit szaporitá, hanem egy magában elsüppedt szegény népet nagyobb tevékenységre serkentette; továbbá, hogy e nép eme foglalkozása tekintetében rendesebb eljárásra és helyesebb műszabályokra is oktattatott; végül pedig ezen mezőgazdasági iparágban, a nép iparos művelteté-sére hatalmas tényezőt felismert.

A figyelmes és tárgyavatott olvasó kétségkivül észrevette, hogy a jelen pálinkaégetési adó-rendszernek számos hiányait csak azért hallgattuk el, mert a leg-főbb hiányt abban leljük, hogy az adó a pálinka égeté-sétől és nem adás-vevésétől avagy fogyasztásától fizet-tetik; és mivel tudjuk, hogy csak ezen főhiány meg-szüntésével, megszűnhet ezen adóztatás nemének a nép anyagi jólétére való kártékony hatása is.

Zsitvay Bence.

Régi levéltárca. *)

(Közli Széplaki T.)

I.

Kivül: Illustrissimo Comiti Dno Emerico Erdödy de Monyorokerek, perpetuo Comiti Montis Claudiae

*) Az ezen állandó rovatunkban Széplaki ur által közlendő ere-

Incliti Cottus Varasdien Supremo Comiti Sacrae
Caesareae Regiaeque Mattis Consiliar Cubicular
Dno et Affini mihi obsado.

Graecium.

Varasdninum.

Bévül: Illustrissime Comes, Dne
& Affinis obsndme!

Salutem servitorumque meorum paratam commen.
Keglevicz sogor uram leveléből ertvén Kglđ parancso-
latyat az Lovak vasarlása veget, irtam vala Kglđk,
nem tudván pedig ha jutotte levelem Kglđ kezehez ez
alkalmatosságot sem akartam elmulatnyi, hogy tudnyil-
lik legyenek mostansag vett szep hat szekeres lovaim
nekemis, mellet nem regen vettem egy jó akaro szom-
szedomtol Morvaba, azokat oda engednem kglđnek, me-
lyekrol declaratiot tehet elegsegessen Keglevicz uram,
hogyha kglđ hat szaz forintot meg küldven adna ahhoz
valami jo ket lovat, vagyis bar edgyet az ki megerne
az szaz Tallert. minthogy ennekem eott szaz Tallerom-
ban vadnak azon szekeres lovaim. Mindazaltal, ha tsak
hat szaz forintig kívánna kglđ en azon vagyok, mennel
jobbat es szebbet szörözhessek kglđ számára, szomszed-
sagomban levő Morvay Uraknal. Ezzel kivanom eltesse
I'n kglđket kedves egessegben. Holicz 29. July 1679.

Ilmae Dn. Vrae

Affinis & Servitor paratmus

C. Adamus Czobor m. p.

II.

Kivül: Spectabili ac Mago Domino Nicolao Keglevits
de Buzin Sac Caesar Reg. Mattis Consiliario Ca-
merar et Cottus Tornensis Supremo Comiti Dno &
Affini mihi obssmo.

Bévül; Splis ac Magn Domine & Affinis
mi obssme!

Az kglđ mostany velem közlöt hireinek egy ré-
szét már azelőtt érttettem volt, az szerint szegény Pállffy

deti magyar levelek hazai történetünk sok nevezetes
eseményére és kitünő férfira eddig ismeretlen világot
fognak vetni. Figyelmet érdemelnek különösen Pállffy
Tamás püspök és kancellár, a nagy hazafinak levelei.
Közölteni fognak magyar előkelő házakból származó
nők levelei is. Mindenütt felfogjuk ismerni a nemzeti-
ség szellemének áldásdus nyomát, úgy hogy ez időszak-
ot méltán igaz magyarnak, tisztavérűnek nevezhetjük.
De a szathmári béke egy elválasztó vonalt képez, mely
után egy korcs időszaknak csak barok szüleményeivel
lesz dolgunk. A nemzeti sülyedés mindinkább fejlő-
dik mágnásainknál, és ez már akkor átmenetelnek mu-
tatkozik a Mária Terézia alatti tökéletes elnémetesítésig.
Ugy hisszük tehát, hogy e közleményeket nemcsak a
történetbúvár fogja becses forrásul használni, hanem
átaljánban minden művelt magyar érdeklél olvasni.

(Szerk.)

Miklos uram halálátis, kinek Isten irgalmazzon. Czobor
Adam uram nekem irot levelét én mégh eddigh nem
vettem, vévén azért választ adok azon eö klme leve-
lére. Azomban kglđ tuttára adhattia eö klnek, hogy
ha az eö klme szekeres loviaira szükségem leszen, ottan
kész árrát talállya nállom eö klme, de hogy eö klme
mégh a fölöt valamj io iáro paripat kíván töllem csu-
dállom; azt azért eö kegle másut keresse; voltugian olj
üdö, hogy nem csak paripát de oly lovakatis talált
volna Istálomban eö klme, az melljek mégh az eö klme
Istálóiábanis számot tehetnének, ha mégh olljak talál-
tatnának, s- mostis volna módóm nekem abban, ha ked-
vem tartaná, és szükségem volna reá, s- aziránt sem kel-
lenék mégh nekem kölcsönözni, mert mind Rabiaim-
mal, a melljek nélkül most sem vagiok hozatathatnék,
mind pedig az árrát megh adhatnám minden kölcsönö-
zés nélkül a mint fölül irtam. Tegnap vala nállam
Kralicz Ferencz ur, jelentvén hogy az eö pretensioia
semmiben mult. 's a t.

Splis et Magn. Dnis Vrae.

Ex Noua Curia die 20. August 1679.

Servus et Affinis

paratmus

C. Emericus Erdödy m. p.

III.

Kivül: Mint a II. alatt.

Bévül: Splis ac Magn Domine et Affinis
mihi obssme.

Im ir nekemis Czobor uram, melj levelét ezelőt
csak harmad nappal vettem; ezen levelében nem va-
lamj iáro paripát, a mint az kld levelébül érttettem,
hanem két io lovat vagys egyet kíván eö klme száz
Tallerért, én nállom azért édes sogor uram a io lovak
nem szaz Tallér hanem két száznális töb az árra, s-
olljakis találkoztak azelőt az én Istállomban a kyért
ezer Tallértis megh attak volna, a kit osztán én Isten-
ben niugot Herczegh Leopold eö fölsegének, maga ki-
vánván, attam volt, kiért ugian ezer Tallerára Niasfat
adot volt eö fölsege, de én most már romlot egéssé-
gemre nézve, sem paripára sem lora nem haghatok,
azert eö klnek nem kedveskedhetem. Az mi pedig az
eö klme szekeres lovait illetj, én megh hittem, hogy
Morvában szépek találkoznak, s- ezekis a kiket eö kle
ott vett, meghérik az ött száz Tallért, s- én sem diffi-
cultálnám az árrát, ha ugian megh teczenének, de az
bé hozásában a mostani Pestistes üdőben, látok diffi-
cultást, mert nem csak az fölföldön, a mint klk iriák,
de Mátiús földénis grassalnj kezdet, a mint nekem Eö-
csém Erdödy Geörgy uram iria, és így, iob abban had-
nom mostanságh ezen okra nézve. Nekem azt iria Czo-
bor uram, hogy már ezelötis irt volna nekem, de én

ennél több levelét nem vettem elő nekem eziránt. Az mi pedig az én pretensiomat illetj, kirül mind itt nálom létében kkk, mind levelem által tettem insinuatit, úgy vagion, hogy nem csak magát illetj kdet, de ha kd az minapi Attyafiságos oblatióm szerint, kész volna aziránt alkudnj velem, én kkk abbanis kívánnék szolgálj s kedveskednj, a mennire lehetne, lássa azért kld édes Sogor Uram aziránt mi tévő leghen. Nekemis azt iriák hogy elő Fölsége Czelbül Prágában igiekezik, de úgy hogyha odais a Pestis miat, a ki felöl ottis kezdet valamj suspicio lennj, secure fogh mehetnj, a hova elis kültek tudakoznj, Bésben pedig annira inualescalt azon Pestis, hogy elő Fölsége máris ad Arcem S. Vitti, nem mesze Becstől transferálta magát. En attul tartok, hogy még ideis ne férkezzen az dögleletesség, kitül Isten oltalmazzon bennünket, s kldet eltesse kedves io egészben.

Ujudvart die 26. Aug. 1679.

Splis et Mag. Dnis Ves.

Servus et Affinis
paratimus

C. Emericus Erdödy m. p.

IV.

Kivül: Tekinttes Ngos Prinyi Maria kedves Aszonyomnak Nénemk elő kkk adassék.

Szennán.

Bévül: Mint kedves Aszszonyomnak Nénemk kkk. aianlom becsüllettel való szolgálatomat.

9. Psentis Julii Szennáru datált klméd levelét becsüllettel bevén, irassát meg értettem. Edes Aszonyom Néném ha szinte klméd requisitióját nem veszem valais,

klmedhez való igaz Attyafiságom aszt kivanvan nekem szorgalmatos gondom vagyon, az klmédre való provisiorul; s nyugtassa meg Elmejet abban, minden igyekezéssel úgy igyekezem, hogy kárt ne vallyon. Az mi az dolgot illeti hazánál még békével lakhatik, kitis hogy bátorságossabban continualhasson, kívántam ezen Protectionális s egyszersmind passus leveletemet is küldenem kkk, olly formában, hogy az mikor hova akarja utát követni, bátorságos lehet, seöt azon az feöldön fel s alá járó lako, s Generalisságomhoz tartozo vitézek között maga melle Comitívát kívánván szabadossan követheti dolgát Assistentiajokkal. Az mi az Teörökk indulását illeti, abban elmejet voltaképpen meg nyugtassa, el nem mulik; de ha mikor az leszen is én klmédre atyafiságos keötelességem s keresztensegem szerint tempestive providealok. Mind azon által, csak ez elmúlt napokban leven nallam az Nemeth Keöveth s Eszterhas Pal uram elő klmé becsülletes Rendenlevő szolgálja is meg az dolgok mind jóra fordulhatnak. Eltesse Isten kdet jó egészségben. Datum Poroszló die 15. July 1681.

Kegyelmed

Attyafia Szolgája Eöcse

G. Theökölyi Imre m. p.

Tököly saját kezével utólag:

Kglt is kerem tudosicsion ha mikor mit es kivalt ellenem való dolgot hal, Onodba levő szolgálja el küldheti, ezentul két vagy három hetigh ezen az földön forogván, es noha az levelet reggel irtak, de az magam irassa miat Onod mellől iratot.

Sogor Uramnak *) az mikor ir sok szolgálatomat irja, akarnam igen, ambar az frigy felbomlott legyen is, bar csak két szót szolhatnak elő klmével.

*) Gróf Gersei Pethő Ferenc, második férje Prinyi Máriának. Első férje B. Barkóczy Sándor volt. Prényi Mária anyai ágón és Tököly Imre közel osztályos rokonok voltak.

T Á R C A.

Vész és nemtó.

Történelmi beszély

Ránosztai Rezsőtől.

(Folytatás.)

A Péter védelmére összegyűlt hadiak, midőn a hon békejét helyre állítani fogyvert ragadva Székesfehérvárra összejöttek, elhozák magukkal nejeiket, gyermekeiket is kkan; mert nem volt sehol biztosság a hon határai közt...

Tiszavölgyi is elhozá magával nőjét s egyetlen legdrágább kincsét, leányát.

Szemefényénél drágább volt előtte Ilon, s hogy hű gondnal örködhessék fölötté közel kívánta magához.

De a kéjsóvár olasz udvaroncok csábhálói ellen Péter kormánya alatt — nem volt széles Magyarhonban a leány biztos még atyja oldalánál sem...

Alig jövének fel Székesfehérvárra Tiszavölgyiek, azonnal feltűnt Ilon, bájos szépsége által az udvarnál, s nem egy kéjsóvár olasz udvaroncok leve vágytárgya a szcnde leányka.

Ez nem kerülé ki az öreg figyelmét s ezerszer bánta meg, hogy Fehérvárra jött; de távozni már, a nélkül, hogy az udvar neheztelesét s a hűtlenség vádját magára ne vonja, nem távozhaték; a lánykát pedig anyjával küldeni el még veszélyesebb leendett; részint az ut távolsága miatt, részint mert az olaszok az egyszer fölalt kincs után egész hont bekalandozák....

Megnyugtató magát az agg...

Kötelességem úgy mond hűnek lenni királyomhoz,

mert neki esküvém hódolatot... És ezen öntudatában a be-
öletes öreg, bár Pétert mint embert végtelen gyűlölé, —
őszinte ragaszkodással viseltetek fölként királyához...

Az erkölcstelenség — mondja Roq. Palma*) — Péter
kormányá alatt különösen az udvar körében oly nagy volt,
miként nem létezett férj ki nejeről, — nem apa vagy szülő,
ki hajadon leányáról bizonyosságban lehetett volna...

Az ősz Tiszavölgyi fájó vérző szívvel nézé, miként kor-
csosítják e' a nemzetet a kéjenc olaszok s mint tekintenek
minden magyar hölgyet kéjálzozataiknak odadobható zsák-
mányul; de nem segíthetett; hanem föltevé magában annál
szigorubban örködni szelid galambja fölött mennyivel inkább
feltűnt, s magasztaltatott annak szépsége, az udvar előtt...

Nem egyszer hallá az olaszoktól mondani, hogy a Ti-
szavölgy virága — miként leányát a bájos Ilont elnevezék
— egy országgal felér; de ez, az aggban nemhogy büszke-
séget keltett volna, sőt inkább félelmet, szorongó aggályt
támaszta; hanem azután egy pillantás leányára megint elosz-
latá az ilyen borut... bárha a galamb szelidsége mit sem ér
az ölyv ellen. Sokszor szomorúan mondá, miként sokkal
jobban szeretné, ha leánya nem is volna... s jóllehet a Tisza-
völgy virágának lilium szűz tiszta lelkében egy angyal szende
ártatlansága, s büntől irtózó, fönkelt öntudata érin-
tetlen mélyen, erényeinek legerősebb támasza lakozék, mégis
az ősz kétes szorongások közt várta az időt, hogy minél ha-
marább szabadulhasson az udvar köréből.

Kivánva kívánta, bár mielőbb harcra kerülne a dolog,
s ne lehetne tétlen vesztegetés közben, a jó olasz uraknak
áldozatokra gondolni.

A csaták közt megfognak arról feledkezni — hivé az
agg, s szinte örült midőn a hírnök Endre a vetélykirály
gyors közeledtét lélekszakadva meghozá — kissé biztosab-
nak hitte magát s családját.

De az olasz urak, bár nagyon megrémültek egyelőre e
hirtől, nem nagyon tudtak felhagyni kedvenc eszméikkel, s
mig körükben lakoma s cstély egymást váltogaták, önfeled-
ten, derült kedvvel, dicsérgeték habzó serlegeik közt, a ma-
gyar hölgyek bájait...

Az estélyeken s lakomákon a magyar urak is szívesen
látott vendégek valának; különösen az agg Tiszavölgyi, bár
ő valahányszor odament, mindannyiszor nehéz kedélylyel tért
vissza; ha pedig olykor Péter unszolására, leányával együtt
jelent meg, fájó szívére vérző remegés borula; mert lehetlen
volt át nem látni a hálót, mit lelkének gyöngye, a varázs
szende Ilon fölött, kiterjeszteni iparkodának...

Mennyi keserü gyötrelmébe került a szegény öregnek
egy egy ilyen lakoma, csak az isten tudja!

Ilyenkor szomorú volt s levert....

A mai estét is egy ily lakoma előzé meg . . . s az
öregre nem maradhatta rosz hatás nélkül . . . a mit ott lá-
tott hallott . . .

Különösen Péter rendkívüli nyájassága volt az; mi
egész valóját megrázá. Soha még ily leereszkedőnek ily
udvariasnak nem látta a királyt leánya irányában mint ma
volt . . .

Annyit beszélt, annyit tréfálódzott a leánynyal . . .

Ez gyanut gyujta keblében — s mert, ha a multakra
visszaemlékezék, nagyon is nagy oka volt félni Pétertől;
aludni nem tudott....

Annál gyanutlanabb kedélylyel hajta fejét nyugalomra,
Tiszavölgy virága a szép Ilon....

Ő nem érte semmit Péter beszédeiből; de ha értett
volna is, mit érdekelné őt az....

Keble világával volt elfoglalva, annak élt. Lelkének
vágyát Ákos foglalá el, arról merengett; abban gyönyör-
ködött.

*) Lásd Hist. nov. pag. 276. Simon. Kezae notitia, és hogy miket el-
beszélünk, nem kigondolt, hanem való tények, olvassuk Prai —
Palma és Fessler historiáit s meggyőződhetünk.

Egy kebléből kivont levélkét olvasá végig mielőtt le-
feküdt...

Ezt, Ákos küldé... Eppen ma kapott három hó óta tu-
dosítást Akostól első izben, s mert kedvese megtiltá, atyjá-
nak nem is mutatta meg...

Egy rongyos sápadt ember adta át ma reggel
Ilonnak a levelet. Ép midőn nem is várta akkor lepte meg
vele...

Milyen jó fiu az az Ákos!!

S mit ír a bohó — azt írja, hogy ma éjjel után meg-
látogat, — beszélé önmagában a leánya, s mig szép sze-
meivel ismét végig futa a levelen, galambkeble lázasan emel-
kedék... Nem hiszem! Hisz igaz azt írja, hogy közel van:
de hogy jöhetne ő ide az ellenség közé. Még baj éri. Is-
tenem bár ne jönne inkább... Oh nem is jó ő, csak örömet
akart nekem szerezni azért ír!

A lányka úgy örült úgy repesett! És miután azon
gondolattal nyugtatá meg dobogó szivecskéjét, hogy Ákos,
bárha nagyon szeretne is eljönni, de életét kockáztatni nem
fogja, s nem jó el, sűrű csókokkal halmozva a levelet, édes
álomra szenderült.

(Folytatatik.)

Heti szemle.

— A P. Napló f. hó 7-ki száma Mármaros megye ro-
man és ruthen lakosainak az igazságügyi ministerhez inté-
zett, és 16558 aláírással ellátott folyamodását közli, melyben
kérik, hogy miután a német nyelv rájuk nézve idegen, a te-
lekkönyvek magyar nyelven vezetessenek.

— Balassa Gyarmathán a zsidók négy osztályu főlelemi
iskolát építettek, melyben hir szerint magyar leend a tan-
nyelv. Annál sajnósabb, — írják a P. Hírnöknek — hogy a
helybeli rabbi aggódik hivei haladásán, s mintegy két hete
annak, hogy egy szombati egyházi beszéd alkalmával, a ma-
gyar viseletü hivek ellen a vallás nevében ki-
kelt; a minék az lett a következménye, hogy még az nap
delután mindenki fölvette egyetlen magyar ruhadarabját is,
hogy az érdeklött rabbit észrehozzák.

— Csengery Antal a Budapesti Szemle negyedik
évi folyamára is nyitott előfizetést. E tény magában oly ör-
vendetes, hogy ezt mint műveltségi állapotjaink javulásának
jelét eléggé nem becsülhetjük. A tisztelt szerkesztő ur egy
szót sem szól, mintha a vállalat jövője kétséges volna, és mi
azt így szeretjük magyarázni, hogy a tavalyi aggodalmak
megszűntek örökre. A vállalat feladata: tájékozni a nem-
zet értelmiségét azon eszmékről, melyek világszerte foglal-
kodtatják a szellemeket; közvetlenül szolgálni a külföldi
irodalmak és a hazai tudományosság közt egyfelől — a
szaktudósok és a mivelt közönség közt másfelől; s
ehhez képest megnyitni a nemzetnek a tudomány azon for-
rásait, melyekből közvetlenül nem merithet a nagy kö-
zönség; s a külföld irodalmait illetőleg, erkölcsi épségünk
megőrizése végett, szigorú választást tenni az uralkodó irá-
nyok között; min irodalmunkra nézve pedig magyarázni az
irodalom magasabb törvényeit, s megvédni a szép, jó és igaz
örök elveit a ferde izlés követeléseit, sőt a lánysz kicsapon-
gásai ellenében is; végre közrehatni, hogy a tudomány iz-
léssel is párosuljon irodalmunkban. Előfizetési díj az újabb
folyamra tíz osztr. értékü forint. Félévre, öt füzetre hat
forint. Az előfizetés kiadó irodánkba küldendő (Pest, szép-
utca 3. sz. a.) Egyébiránt a könyvtáros urak is fogadnak el
előfizetést. S mindenki azon uton kapja példányait, a me-
lyen előfizetett.

Megjelent a Riedl Szende által Prágában szerkesz-
tett „Irodalmi Lapok“ 2. füzeté következő tartalommal: He-

gel philosophiája. A cseh irodalom fejlődése az utolsó évtizedben. Shakespeare mint vigjétkiró. A hangok világa. Magyarismus és slavismus.

— A magyar szintársulatnak, mely Zágrábban a horvát közönség oly élénk tetszésével találkozott, a további felépítést megtiltották.

— Humboldt Sándor, a világ egyik legnagyobb tudósa, valamelyik hátrahagyott iratában úgy nyilatkozott: „Németországban éppen kétszáz év szükséges, hogy egy osztóság megszűnjék: egy arra, hogy azt belássák, egy hogy eltávolítsák.“

— Mehadián, hol ez idén igen számos fürdővendég van, mint rendesen, jelenleg is a szomszéd oláhországi bojárok gyakran fordulnak meg, és sokat költenek. Örömmel tapasztaljuk, hogy bennük jó szomszédokat tisztelhetünk, mert a kiben csak magyart felimernek, annak társaságát keresik, azt kedvelik, és aziránt legtöbb rokonszenvet mutatnak. A vendégközönséget két zenebanda, t. i. egy katonai, és egy cigány zenebanda mulatja, mely utóbbi természetesen sokszor hangoztatja a bájos magyar dallamokat, és ez által a legélénkebb hemzsegést okozza a nyilvános sétányokon.

— Kautz Gyula, jeles nemzetgazdászunk, kinek érdekes cikkeivel lapunk olvasói is találkoztak, egy nagy munkát végzett be: „Geschichtliche Entwicklung der Nationalökonomie und ihrer Literatur“ cím alatt, mely 50 nyomott ívből áll, és az egész világirodalomban az első e nembe szigorúan tudományos s forrásokból merített dolgozat.

— A P. Napló augusztus 10-ki számát a hatóság lefoglalta; ugyanaz nap a P. Hírnök kiadása is akadályozva volt.

— Szegednek kedves vendégei a szerb tamburások bucsut vettek. E hírrel kapcsolatban mondja az ottani lap: A helytartóság megengedé a Dugonicszoborra a műkedvelő színi előadásokat, s ime szerb testvéreink is akartak a testvérnemzet lantosának, dalmokának emelendő oszlop fölállításhoz járulni. A hatóság azonban jónak látta a szerb lantosoknak a nevezett célra a színpadon föllépést meg nem engedni. Kénytelenek valának tehát bucsuelőadást rendezni ott, hol megtiltva nem vala. Volt-e testvéri egyesülés vasárnap este? Volt Szegeden magasztos és határtalan! Azok a sok szép testvérdalok, a kölcsönös fölköszöntések mind megannyi nyilatkozványai valának szeretetűnknek. A belvárosi sétátér nem látott szebb ünnepet. Éjfél felé a szerb lantosok nem elégtették meg nyilatkozataikat. Elmentek a közszeretet által kegyelt honfiak és honleányok lakásaihoz ölelkező testvérsereg kíséretében, testvérdalokkal és zenével bucsuzni azoktól is, kik szerényen élnek családjaik csöndes körében. Így váltak el a szerb népzenezők Szegedtől, a nagy magyar várostól. Az ünnepély fénypontja azon jelenet volt, midőn a testvérnemzet lantosainak egyike az esti jövedelem szerényen meggazdálkodott részét a Dugonicszobor javára a Sz. Híradó szerkesztőjének nyújtá át.

Temesvári újdonságok.

* Ez idén augusztus 9-én Temesvárott a várnak ostrom alóli felmentése emlékére 10 év óta tartatott katonai ünnepély elmaradt.

* A múlt július hó ugyan kártékony catastrofával vett bucsut tőlünk. Ugyanis 31-én délben egy rögtön fürgeteg zudita le helyelyközzel galambtojásnyi jéggömbjeit, verve és törve mindent, mi utjában esett; Magyar-Szt. Márton, Dinnyás, Rác-Sz. Márton, Sz. Mihály, Útfény, Szabadfalva, Kisoda, Gyirok, Temesvár, Giroda, Mosnica, Remete, Jezvin, és Rékás határaiban, s így egy mértföldnyi szélességben és 7 mértföldnyi hosszúságban. Nyomát tört ablakok, földre

vert karnyi-száru kukoricák, elpocskolt dohány és szőlőültetvények jelölik, melyeknek a tulajdonosok fájdmájára ezred-része sem volt biztosítva, a magyar ált. bizt. társaság hivatalnokainak rábeszélése és többszörös figyelmeztetése dacára sem. — Nem kevesebb kárt okozott ugyanazon nap délután 4 óra körül az Ecskától Csösztelekig dúló jégvihar, mely az écskai, n. becskereki, kleki, sz. györgyi, ittvarnoki, rogendorfi, két toraki, két ittebei, tordai, csöszteleki, két cernai sat. határokat verte el, hasonlólag nagyobb részben biztosítatlanokat. Ezekkel szerencsés ellentétet képeznek a tamásfalviak, kiknek a múlt hó 22-én határuk egy részét elvervén a jég, a megmaradtan dohány ültetvényeiket következő napokon biztosították s még jókor, mert ezen vézetes július 31-én ezen eddig ép, de már biztosított részt is elverte a jég. Hasonlóan szerencsések voltak az Istvánföldiek, kik tömegesen a helység jótállása mellett jelentették be dohányjukat s most szintén ezen július 31-én részesültek a jég hullás veszedelmében. Így eddigi tudósítások szerint e napon három heves jégvonal dúlt vidékinken, az egyik Aradtól Módosig, a másik Ó-Telektől Rékásig, s a harmadik Ecskától Gyertyámosig, milliónyi kárt okozva.

* Ki közülünk néha a vasutra megy az érkező vonatokra várni, s ott időtöltésből körültekintget, okvetlen észre vette már azon csinos, s mondhatni a művésziességgel határos faragványokat, mik majd egyes részekben, majd teljes szerkezetű templom, kastélyalakokban s butordarabokban láthatók az ottani hivatal kapusának páholyában, honnét e mellett gyakorta egy-egy pianino vagy fisharmonika andalító hangjai hatnak ki páratlan nemzeti dalaink dallamait hordva füleinkbe, falairól pedig a magyar írók és művészek arcképei mosolyognak le. Hogy mire viheti az embert a hajlam által sarkalt magánszorgalom, érintett kapus Kudlik József urnál bámulva szemlélhetjük, s a kézművészetet illetőleg reá is illenek Szénfy Gusztáv szavai, melyek szerint tömöntelen művészi erő és képesség rejlik szép hazánk fiai közt, de hiányzik sokszor az anyagi hatvány, még többször a hiúság, azt a nyilvánosság színpadára vinni. Kudlik József ur jelenleg helyszüke miatt, mivel szűk ideiglenes lakása új és új készítményeit nem fogadhatja be, kényszerítve van egy szép fényesített írasztalt, mely kisdud orgonát és fisharmonikát rejt rendszeres billentyűzettel, sorsluzás utján kijátszani, megtekinthető ez a Józsefvárosban az „oroszlán“ című kávéházban, hol 1 ft. 50 kr-jával jegyek is kaphatók. Ohajtjuk, hogy a gyors siker műhajlamát csak ösztönözze, hasonló diszművek előállítására.

* Az ugynevezett Coronini-parkban épült schweici házat, annak tulajdonosa Blaschko Lajos, múlt szombaton zenehangok mellett nyitotta meg.

* Színházunk igazgatója Strampfer ur színpadunkon legközelebb szerb szintársulatot fog felléptetni. Mi a társaságnak szép sikert jósolhatunk, mert nemcsak szerbajku polgártársaink fogják azt látogatni, hanem a magyarok is.

* Kereskedelmi hírek. A gabonakereskedésről a hírek oly különbözők, hogy nem vagyunk képesek az idejükről bizonyos jelentést adni. Következése ennek, hogy a legtapasztaltabb kereskedők, kik a jelen évszakban a legnagyobb üzleteket véghez vittek, gabonakereskedésben semmi vállalkozásokba kezdeni nem merészelnek. Némelyek szerint a múlt havi esős idők miatt a termés mennyiségben, valamint minőségében igen sokat szenvedett, tapasztalt földmivelők azt állítják, hogy az idő viszontagságai miatt, csaknem ötödrésze a termésnek kárba ment.

A múlt hétben a legélénkebb üzlet a szesz árukban történt. Nagyobb szerződések szeszre 48—50 krig, october és november holnapi átadási időkre történtek. Készletben levő szeszárunk 43—54 kr. fokjárt hordóval együtt adattak el. Különben a forgalom minden kereskedési tárgyokban

fenakadt, mint hogy a forgalom élénksége a gabonakereskedés által feltételeztetik.

E héten nagyobb gyapju mennyiségek Erdélyből itt keresztül Pestre és külföldre szállítottak vaspályán.

* A gőzhajó társaság, mely Temesvárott is tart ügynökséget, egy idő óta kereskedőktől azon gabona és rőpce összegeket, melyek vagy Pestre, Győrre, vagy Bécsbe szállítandók, a teherről felelősége mellett átvész. Ezen rendszabály, mely csak rövid idő óta áll fenn, több kereskedőt arra ösztönzött, szállítandó említett terményáruikat már itt Temesvárott, nem pedig Titelben felrakatni, mi által a sokszor panaszlott lopásoknak a Bega csatornán eleje vétetett.

* Reményi az engedélyezett időre nem érkezhettén Temesvárra, újabb engedéllyel fogva f. hó 18-ától számítandó 14 napig adhat hangversenyt koronaországunk területén. E szerint Lugoson át érkezve, Reményi f. hó 19-én adandja Temesvárott első hangversenyét; 22-én Buziáson fogja hallatni varázshegedűjét; 23-án második hangverseny Temesvárott. Innén Nagy-Becskekre, Ujvidékre, Zomborra, Bajára, Szabadkára menend, és ezzel alkalmasint be is fejezi művészi körutját hazánk vidékén, mert september végével már Londonban foglalja el ismét állomását.

* Hetivásári árak auguszt 10-én. Buza 3 ft. 50 kr., 3 ft. 15 kr., 2 ft. 95 kr., — Kétszeres 2 ft. 45 kr. — Rózsa 2 ft. 25 kr. — Arpa 1 ft. 5 kr. — Tengeri 2 ft. 45 kr. mérőnkint.

Nyílt tér.*)

A személy és vagyonbiztoság Oravicán és környékén oly gyenge lábon áll, hogy azok, kik ezen sajnós állapot által érdekelve vannak, sürgős szükségnek elismerik, sajtó útján a közönség és közvélemény figyelmét is e körülményre vezetni. Hosszas bizonyítgatás helyett ime közöljük a közbátorság megzavarásának azon eseteit, melyek pár év alatt Oravicán történtek: Orbrecht Károlynál gyilkolás, betörés és rablás történt; Bachfeger Leopoldinánál gyilkolás és betörés; a központi pénztárba betörést megkísérlettek; a szolgabírói hivatal irodájában betörés és rablás történt; az adóhivatal ablakainál hasonló kísérlet történt; a foglyok élleme-

*) Az ezen rovatban mondottakért csak a sajtóhatóság irányában vállal felelőséget a szerkesztőség.

zési tárában betörtek, szintugy Frankenbusch számtartónál; Krenyán Ristánál; Schrenna borbélynál; Spilka J.-nál; Belgrader M. szappanosnál; Frantz M. nél; Dolveth M. vasárúsnál; Trautmann H.-nál; az erdőszeti hivatal pénztáránál; Szöllősy Á.-nál; Jereminof N.-nél; John-nál; Wolf Henrik-nél; Jereny N.-nél. Csiklován következők szenvedtek betörések és rablások által; Borlonj John; Fischer testvérek; Schumanka G.; a plébániai ház; Pfaffenhauser vendéglős; az iskolatanító; és Nikolits kereskedő. Rakasdián: az erdőszeti hivatal pénztára; vasut állomási pénztár; Gerla plébánus; Motyó plébánus; Nikolay plébánus; Kohn kereskedő. Szászán az erdőszeti hivatal pénztára; Borostyánon Mandzsuka plébánus. Korántsem akarjuk azt mondani, hogy minden eseteket felszámoltunk, vagy hogy mind tudomásunkra estek, hanem a közlettekből is annyi világos, hogy a rögtön ítélő bíróságok dacára, a közbátorság szomorú állapotban teng. Hol itt a hiba, nem a mi tisztünk vizsgálni, és szándokunk csak az, hogy az oravicai és lugosi hatóságokat figyelmeztessük, mennyire szükséges minden kimélet félretételével, a legerélyesebb rendszabályokhoz nyulni. E napokban is ismét két gyilkolási eset adta magát elő Oravica közelében Vranjuc faluban. Egyszer: hogy egy paraszt addig vert egy fiut, míg az alatta lelkét ki nem adta. A másik esetben kártyajáték után egy paraszt társát a korcsma előtt nyakába szurta, hogy halva összerogyott. A tettes egy szemtanut szintén így akart láb alól elől eltenni, de ez a dőfést elterelte, úgy hogy csak sebesült kezekkel elillanhatott. De a gyilkos is megszökött, és így tartható, hogy új rablóbanda alakul.

Óhajtjuk és reménylünk, hogy ezen nyílt felszólalásunk egy életbevágó bajunk olvoslását siettendi. Oravica augustus elején 1860.

Wolf Henrik.

Szerkesztői távirtda.

Széplaki-nak Kérjük becses közleményeinek mielőbbi folytatását. Beodra K. F. Cikkeinek közléséről biztos lehet mindig. Nem hiszszük, hogy valaha egyet kellene visszautasítanunk az eddigi tapasztalások szernt. Kívánságának egyik részének a legközelebbi számban megfeleltünk; mi a helyesírást illeti, megfogja engedni, hogy míg jobb meggyőződésre nem térünk, továbbá is kövessük eddigi elveinket, mikre nézve alkudoznunk nem lehet kívánni. Különben az egyformaság is követeli azt.

Pest Sz. U. J. Az előfizetési pénzt bérmentetlen kapván, érte 25 krt. fizettünk. Kérjük ez illetéket alkalmasan nekünk megtéríteni. A Szegedi Híradónak. Szivesen. Küldjön 500-át.

Kiadó és felelős szerkesztő Pesty Frigyes.

HIRDETÉSEK.

14. sz.

Meghívás.

(2—2)

A torontáli gazdatiszti nyugdíj-intézet ez évi nagygyűlése f. augusztus hó 19-én fog Zsombolyán az uradalmi irodában az intézeti elnök, méltóságos beodrai Karácsonyi László ur elnöklete alatt megtartatni; az intézeti tag urak tisztelettel felkéretnek a megjelenésre.

Zsombolyán augusztus 2-án 1860.

Az intézet titkára.

13. sz.

Uj gőzkatlan

(3—3)

jó vasból, és 2 $\frac{1}{4}$ lóerőre jutányosan eladatik a Józsefkülváros, uri utca, 233. számú házban. Közelebb tudósítással szolgál szerkesztőségünk.

15. sz.

Nyilvános köszönet.

(1—1)

Dolgozám mellett mint lakatossegéd Karansebesen egy vasszálka szemembe repült, mely majdnem $\frac{7}{8}$ a szemgolyó csillagába hatott; orvosi műtetre voltam kénytelen magamat elhatározni. Azonban az itteni orvos urak közül senkisé akarta elvállalni a gyógyítást, de a gondviselés engem Lugosra Neumann tr. urhoz vezetett, ki a műtéthez fogott és ezt szerencsésen bevégezte.

A szenvedő emberiség nevében tehát kénytelenek érzem magamat, Neumann tr. urat legmelegebben ajánlani, és annak egyszersmind mélyen érzett hálámat nyíltan kifejezni.

Keppich Móric.

12. sz.

Tanító kerestetik.

(3—3)

ki magyar és német nyelven magánházbán oktatást adhat a felgymnasiunai tárgyakban egy-két gyermeknek. Közelebb tudomást szerezhetni szerkesztőségünknel.